

ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ

Η Αισθητηριακή Ολοκλήρωση, σύμφωνα με τον ορισμό της A.J. Ayres, OT, PhD την δεκαετία του 1970, είναι η φυσιολογική και αυτόνομη νευρολογική διαδικασία, η βασική και κορυφαία ανθρώπινη λειτουργία της οργάνωσης του αισθητηριακού ερεθίσματος ώστε να μπορέσει να χρησιμοποιηθεί!

Μέσω της αισθητηριακής ολοκλήρωσης τα μέρη του νευρικού συστήματος καταφέρνουν να εργάζονται μαζί. Οι αισθήσεις εργάζονται μαζί ώστε να καταγράψουν, να συγκρίνουν και να οργανώσουν τα αισθητηριακά εισερχόμενα και να δώσουν λογική αντίδραση. Χάρη στην αισθητηριακή ολοκλήρωση μπορούμε να δράσουμε και να αντιδράσουμε αποτελεσματικά σε καταστάσεις, να παίξουμε, να μάθουμε, να κάνουμε φίλους και να μείνουμε μακριά από επικίνδυνες καταστάσεις.

Τα παιδιά λοιπόν που λέμε ότι παρουσιάζουν διαταραχές αισθητηριακής ολοκλήρωσης, είναι εκείνα τα παιδιά τα οποία είτε παρουσιάζουν μεγάλη ευαισθησία σε κάποιο εξωτερικό ερέθισμα είτε μικρή ευαισθησία ή δεν το επεξεργάζονται καθόλου σε ένα ή περισσότερα από τα παρακάτω αισθητηριακά συστήματα.

Αιθουσαίο σύστημα: Μας βοηθά να κινούμαστε στον χώρο παρέχοντας μας πληροφορίες σχετικές με τη μετακίνηση και την θέση του κεφαλιού (πληροφορίες για την ταχύτητα και κατεύθυνση των κινήσεων του κεφαλιού και τις αντιδράσεις στην βαρύτητα).

Μεγάλη ευαισθησία στο ερέθισμα:

- Μη ανεκτικότητα σε μεταβαλλόμενη κίνηση
- Ανικανότητα να συμμετέχουν σε κινητικά παιχνίδια τυπικά για παιδική ηλικία
- Αποφυγή κινούμενου εξοπλισμού για παιχνίδι (π.χ. κούνια).

Μικρή ευαισθησία στο ερέθισμα / μη επεξεργασία:

- αναζήτηση στροφικής-γραμμικής κίνησης
- συνεχή & έντονη ενασχόληση με κινητικά παιχνίδια
- έντονη χρήση αιωρούμενου εξοπλισμού με πιθανότητες ατυχημάτων
- κινείται διαρκώς, περιστρέφεται, του αρέσει η αίσθηση της «ζαλάδας
- λικνίζεται ασυναίσθητα
- διεγείρεται υπερβολικά κατά την κινητική δραστηριότητα
- είναι συνέχεια «στην πρίζα».

Απτικό σύστημα:

Μεγάλη ευαισθησία στο ερέθισμα:

- Απόσυρση σαν ανταπόκριση σε απαλό άγγιγμα (π.χ. χάρδια, λούσιμο, ετικέτες ρούχων)
- στοματοκινητική ευαισθησία (επιλεκτικότητα στις υφές και τις γεύσεις από τα τρόφιμα που ανέχεται στο στόμα).

Μικρή ευαισθησία στο ερέθισμα / μη επεξεργασία:

- Εμφανίζει ασυνήθιστη ανάγκη να ακουμπά αντικείμενα
- δείχνει χαμηλή ενημερότητα πόνου και θερμότητας
- δεν δείχνει να καταλαβαίνει όταν το ακουμπούν
- προτιμά να είναι ξυπόλυτο δεν δείχνει να κατανοεί ότι λερώθηκαν τα χέρια ή το πρόσωπό του
- αναζητά συνεχώς χάρδια.

Ιδιοδεκτικό σύστημα: Μας δίνει την αίσθηση του πού βρίσκεται το σώμα μας στον χώρο και τα όρια του σώματός μας, την δύναμη και εύρος της κίνησης. Είναι αυτή η αίσθηση που μας δίνει τη δυνατότητα να ξέρουμε που είναι τα μέλη του σώματός μας στον χώρο και πώς κινούνται (συνειδητότητα του σώματος).

Μεγάλη ευαισθησία στο ερέθισμα:

- Αποφυγή φόρτιση βάρους(π.χ. μεταφορά σχολικής τσάντας ή ψώνια από το σούπερ μάρκετ)
- έλλειψη σταθερότητας κορμού (π.χ. παιδιά με έντονη κάμψη κορμού που "χύνονται" στην καρέκλα).
- χαμηλός βαθμός αντοχής (π.χ. στατικά /παθητικά παιδιά που προτιμούν καθιστικές από κινητικές δραστηριότητες ή τα παρατάνε εύκολα).

Μικρή ευαισθησία στο ερέθισμα / μη επεξεργασία:

- Έντονη ενασχόληση με δραστηριότητες που προσφέρουν ιδιοδεκτικό ερεθισμό
- δεν μπορεί να καθίσει ήσυχα, κινείται διαρκώς
- κάνει πάρα πολλά επικίνδυνα πράγματα, δείχνει να μην έχει αίσθηση κινδύνου
- του αρέσει να πέφτει
- διεγείρεται υπερβολικά κατά την κινητική δραστηριότητα αποφεύγει τις ήρεμες δραστηριότητες παιχνιδιού.

Οπτικό σύστημα:

Μεγάλη ευαισθησία στο ερέθισμα:

- Αποστροφή βλέμματος , δεν κάνει βλεμματική επαφή
- εξάρτηση στην περιφερική όραση αντί στην κεντρική (π.χ. κοιτάνε με την άκρη του ματιού για να απευθύνουν σε κάποιον το λόγο)
- απώλεια προσοχής ή συμπεριφορά αποφυγής στη διάρκεια οπτικών δραστηριοτήτων (π.χ. να φωνάξει, να φύγει ή να ζαλιστεί κατά τη διάρκεια παρακολούθησης μιας ταινίας).
- προτιμάει να κάθεται στο σκοτάδι.

Μικρή ευαισθησία στο ερέθισμα / μη επεξεργασία:

- Δείχνει πολύ προσεκτικός ή πολύ ορμητικός σε ανθρώπους/αντικείμενα (πχ σκάλες)
- δυσκολεύεται να βρει αντικείμενα σε πίσω φόντο
- στυλώνει έντονα το βλέμμα σε αντικείμενα ή ανθρώπους
- του αρέσουν τα περιστρεφόμενα αντικείμενα(πλυντήριο, ανεμιστήρες κλπ)
- κοιτάζει τον καθένα όταν κινούνται τριγύρω στο δωμάτιο ή από την άλλη δείχνει να μην προσέχει όταν άνθρωποι μπαίνουν μέσα στο δωμάτιο.

Ακουστικό σύστημα:

Μεγάλη ευαισθησία στο ερέθισμα:

- Αντιδρά αρνητικά σε απρόσμενους ή δυνατούς θορύβους (σειρήνα, ηλεκτρικής σκούπα, γαύγισμα, μίξερ)
- κλείνει με τα χέρια τα αυτιά του για να τα προστατέψει από ήχους
- διαταράσσεται ή έχει δυσκολίες στο να λειτουργήσει όταν υπάρχουν ήχοι τριγύρω ή ακόμα και σε απλούς δευτερεύοντες ήχους που πολλούς δεν τους ενοχλούν (πχ ψυγείο, υπολογιστής, air-condition).

Μικρή ευαισθησία στο ερέθισμα / μη επεξεργασία:

- Δείχνει να μην είναι ενήμερο για μία δραστηριότητα
- δείχνει να μην ακούει ότι του λέμε και δεν ανταποκρίνεται στην κλήση του ονόματός του (συχνά παραπέμπονται για ακουολογικό έλεγχο)
- δεν κατανοεί λεκτικές εντολές και συχνά του αρέσουν οι παράξενοι θόρυβοι
- / επιθυμεί να κάνει θόρυβο για τον θόρυβο.

Οσφρητικό-γευστικό σύστημα - Στοματοαισθητική λειτουργία:

Μεγάλη ευαισθησία στο ερέθισμα:

- Πνίγεται εύκολα με υφές τροφών ή με πιρουνία και κουτάλια στο στόμα,
- αποφεύγει συγκεκριμένες γεύσεις ή οσμές φαγητών που τυπικά τρώνε τα παιδιά
- αποφεύγει συγκεκριμένες υφές και θερμοκρασίες φαγητών εσκεμμένα και επίμονα μυρίζει αντικείμενα.

Μικρή ευαισθησία στο ερέθισμα / μη επεξεργασία:

- Επίμονα μυρίζει μη φαγώσιμα αντικείμενα
- δείχνει ισχυρή προτίμηση για συγκεκριμένες οσμές και γεύσεις
- δείχνει να μην μυρίζει δυνατές οσμές
- μασουλάει ή γλύφει μη φαγώσιμα αντικείμενα, φέρνει στο στόμα πράγματα (πχ μολύβι, χέρια, κλπ).

Σκοπός της εργοθεραπείας σε όλα τα παραπάνω σύμφωνα με την Αισθητηριακή Ολοκλήρωση είναι: μέσα από ειδικά κατευθυνόμενες δραστηριότητες, να ρυθμίσει το νευρικό σύστημα έτσι ώστε να προσλαμβάνει τα ερεθίσματα με τον κατάλληλο τρόπο για να αντιδρά σωστά στους αισθητηριακούς ερεθισμούς δίνοντας την κατάλληλη προσαρμοστική αντίδραση, μέσα από δραστηριότητες με ειδικό εξοπλισμό, σε ένα πολυαισθητηριακό περιβάλλον.

Βασική αρχή της παρέμβασης είναι οι δραστηριότητες αυτές να είναι ευχάριστες για το παιδί, κατευθυνόμενες από το ίδιο και ταυτόχρονα να έχουν σαφή στοχοκατευθυνόμενο προσανατολισμό στις δυσκολίες του. Η θεραπεία της κίνησης, της συγκέντρωσης, η γυμναστική και το παιχνίδι είναι τα θεραπευτικά μέσα της θεραπείας μέσω της μεθόδου της Αισθητηριακής Ολοκλήρωσης (Αλεξάνδρου, 2012).

Ο «δεκάλογος» στον οποίο θα στηριχτεί το πρόγραμμα παρέμβασης (Μάγκλαρη, 2007) στην ουσία θα πρέπει να στοχεύσει σε όλους τους τομείς των δυσκολιών. Συγκεκριμένα:

1. αισθητηριακή ρύθμιση
2. συγχρονισμός ρόφησης / κατάποσης / αναπνοής, στοματοκινητικότητα, κινητοποίηση στοματικού μηχανισμού, αναπνευστική υποστήριξη.
3. μηχανισμός στάσης
4. προσοχή και οργάνωση